

29. 1. 2004

ID: 23089

Náležitosti odvolacího návrhu

Náležitosti odvolacího návrhu nelze vykládat tak, že by odvolatel byl povinen učinit soudu návrh na znění výroku jeho rozsudku. Nedostatek výslovné formulace řádného odvolacího návrhu lze odstranit v průběhu odvolacího řízení po poučení odvolatele.

Náležitosti odvolacího návrhu nelze vykládat tak, že by odvolatel byl povinen učinit soudu návrh na znění výroku jeho rozsudku. Nedostatek výslovné formulace řádného odvolacího návrhu lze odstranit v průběhu odvolacího řízení po poučení odvolatele.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 1117/2002, ze dne 4.3.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně JUDr. D. M. proti žalované Č. t., o 1,551.369,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 30 C 96/94, o dovolání žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. září 2000 č.j. 55 Co 343/2000-168, tak, že usnesení městského soudu (s výjimkou výroku o odmítnutí odvolání žalobkyně „proti vyhovujícímu výroku o věci samé“) se zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se domáhala (žalobou změněnou se souhlasem soudu), aby bylo určeno, že okamžité zrušení pracovního poměru podle ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce, které jí dala žalovaná dopisem ze dne 28.12.1993, je neplatné a aby byla žalované uložena povinnost zaplatit jí 1,551.369,- Kč. Žalobu odůvodnila tím, že jí okamžité zrušení pracovního poměru „nebylo ve lhůtě doručeno“ a že „neodpovídá skutečnosti“, že by se dopustila vytčených neomluvených absencí v době od 25.11.1993 do 16.12.1993. Jelikož žalovaná oznámila, že trvá na dalším zaměstnávání, požadovala po ní rovněž náhradu mzdy za období od 1.3.1994 do 29.2.1996 ve výši průměrného výdělku.

Obvodní soud pro Prahu 4 „mezitímním“ (správně částečným) rozsudkem ze dne 16.1.1998 č.j. 30 C 96/94-70 určil, že okamžité zrušení pracovního poměru mezi žalobkyní a žalovanou provedené dopisem ze dne 28.12.1993 je neplatné. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaná neprokázala, že dopis ze dne 28.12.1993 obsahující okamžité zrušení pracovního poměru byl žalobkyni doručen do vlastních rukou, jak ukládá zaměstnavateli ustanovení § 266a zák. práce. Odvolání žalované proti tomuto rozsudku Městský soud v Praze usnesením ze dne 21.7.1998 č.j. 53 Co 428/98-83 podle ustanovení § 218 odst. 1 písm. a) o.s.ř. jako opožděné odmítl. Dovedil, že žalovaná, jíž byl rozsudek soudu prvního stupně doručen dne 4.4.1998, podala své odvolání až dne 21.4.1998 po marném uplynutí odvolací lhůty uvedené v ustanovení § 204 odst. 1 věta první o.s.ř.

Obvodní soud pro Prahu 4 poté rozsudkem ze dne 14.3.2000 č.j. 30 C 96/94-130, ve znění opravného usnesení ze dne 27.10.2000 č.j. 30 C 96/94-172, žalované uložil, aby žalobkyni zaplatila 228.095,40

Kč, a „co do částky 1,323.273,60 Kč“ žalobu zamítl; současně rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení a že žalobkyně je povinna zaplatit na náhradě nákladů řízení „českému státu“ 1.919,30 Kč a žalovaná z téhož důvodu 330,70 Kč, vše „na účet zdejšího soudu“. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že z důvodu neplatného rozvázání pracovního poměru žalobkyni náleží náhrada mzdy podle ustanovení § 61 odst. 1 zák. práce od 7.4.1994, kdy oznámila žalované, že trvá na dalším zaměstnávání, do 29.2.1996, aniž by vzhledem k okolnostem případu shledal důvody pro snížení, resp. nepřiznání této náhrady ve smyslu ustanovení § 61 odst. 2 zák. práce. Protože podle závěrů znaleckého posudku „je nepochybné“, že pravděpodobný výdělek žalobkyně za rozhodné období prvního kalendářního čtvrtletí roku 1994 činí 10.000,- Kč, „kdy takto byl stanoven plat žalobkyně ještě předtím, než byla převedena a přeložena na funkci stálé zahraniční zpravodajky Č. t. v M.“, přiznal žalobkyni za příslušné období (22 měsíců a 17 dní) 228.095,40 Kč a ve zbývající části žalobu jako neopodstatněnou zamítl.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 22.9.2000 č.j. 55 Co 343/2000-168 podle ustanovení § 218 odst. 1 písm. b) o.s.ř. odmítl odvolání žalobkyně „proti vyhovujícímu výroku o věci samé (I.)“, zastavil odvolací řízení o odvolání žalobkyně „proti zamítavému výroku o věci samé (II.) a výrokům o nákladech řízení (III. a IV.)“ a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud dovodil, že k podání odvolání do vyhovujícího výroku rozsudku soudu prvního stupně žalobkyně nebyla oprávněna (tímto výrokem jí nebyla způsobena žádná újma) a že odvolání žalobkyně do zbývajících výroků rozsudku soudu prvního stupně trpí obsahovými nedostatky, které brání dalšímu pokračování v odvolacím řízení (odvolání nelze věcně projednat). Z obsáhlých doplnění odvolání, které žalobkyně učinila na dvojí výzvu soudu ve smyslu ustanovení § 43 odst. 2 o.s.ř., „je jednoznačně zřejmé pouze to“, že odvolání žalobkyně směřuje proti všem výrokům rozsudku soudu prvního stupně; v ostatních částech, v nichž žalobkyně líčí, v čem spatřuje nesprávnost napadeného rozhodnutí a postupu soudu, a zejména, čeho se svým odvoláním domáhá, je však její podání „nepřesné, neurčité a prakticky nesrozumitelné“.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu (do jeho výroku o zastavení odvolacího řízení) podala žalobkyně dovolání, ve kterém namítala, že jí byla ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o.s.ř. nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. Jestliže odvolací soud považoval odvolání žalobkyně za nepřesné, neurčité a nevykonatelné, měl podle jejího názoru naříditi jednání, při kterém by tyto vytýkané nedostatky byly vyjasněny a upřesněny. Dovolatelka však má za to, že její odvolání nesrozumitelné nebylo, bylo z něj „dostatečně zřejmé“, že je napadenému rozsudku soudu prvního stupně vytýkáno nedostatečné provedení dokazování, nedostatečné zjištění skutkového stavu, nesprávné hodnocení provedených důkazů, neúměrná délka trvání řízení a že nebylo rozhodnuto o rozšíření žaloby o mzdu za období od 1.3.1996 do 31.10.1998. Jelikož odvolací důvody byly dány a bylo „jasně zřetelné“, čeho se žalobkyně domáhá, „je tak nepochybné“, že zastavením odvolacího řízení žalobkyně „byla zbavena možnosti domoci se práva“. Navrhla, aby dovolací soud napadené usnesení odvolacího soudu „v části II. a III.“ zrušil a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) věc projednal podle Občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12.2000 – dále jen „o.s.ř.“ (srov. Část dvanáctou, Hlavu I, bod č. 17 zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), se nejprve zabýval otázkou, zda usnesení odvolacího soudu trpí - jak uvádí dovolatelka - vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst.1 písm.f) o.s.ř.

Podle ustanovení § 237 odst.1 písm. f) o.s.ř. je dovolání přípustné proti rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže účastníku řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem.

Odnětím možnosti jednat před soudem se ve smyslu citovaného ustanovení rozumí postup soudu, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci procesních práv, která mu občanský soudní řád dává (např. právo účastnit se jednání, činit přednesy, navrhopvat důkazy apod.). Rozhodnutí soudu (ve věci samé nebo o otázkách, týkajících se přípustnosti řízení) vyjadřuje závěry, k nimž soud dospěl zhodnocením skutečnosti, které vyšly najevo za řízení (v „průběhu řízení“). Postupem soudu v průběhu řízení je tedy činnost soudu, která vydání soudního rozhodnutí předchází, a nikoliv vlastní rozhodovací akt soudu, který má za úkol průběh řízení zhodnotit. O vadu ve smyslu ustanovení § 237 odst.1 písm.f) o.s.ř. jde tedy jen tehdy, jestliže šlo o postup nesprávný (uvažováno z hlediska zachování postupu soudu určeného zákonem nebo dalšími obecně závaznými právními předpisy) a jestliže se postup soudu projevil v průběhu řízení a nikoliv při rozhodování.

V návaznosti na změnu v ustanovení § 237 písm. f) o.s.ř. provedenou zákonem č. [238/1995](#) Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. [114/1988](#) Sb., o působnosti orgánů České socialistické republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů [nyní ustanovení § 237 odst.1 písm.f) o.s.ř.], rozšířila tato novela občanského soudního řádu přípustnost dovolání na ta rozhodnutí odvolacího soudu, v jejichž důsledku řízení před odvolacím soudem končí bez meritorního projednání odvolání [srov. § 238a odst.1 písm.c) až f) o.s.ř.]. Kdyby mělo usnesení odvolacího soudu o zastavení odvolacího řízení způsobovat - jak uvádí dovolatelka - též vadu podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o.s.ř. (která sama o sobě zakládá přípustnost a současně důvodnost dovolání), bylo by ustanovení § 238a odst.1 písm. f) o.s.ř. obsoletním (srov. např. závěry uvedené v usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.10.1996 sp. zn. 2 Cdon 1007/96, uveřejněném pod č. 36 v časopise Soudní judikatura, roč. 1997, které lze - vzhledem k výše uvedenému - vztáhnout na všechna rozhodnutí odvolacího soudu, v jejichž důsledku řízení před odvolacím soudem končí bez meritorního projednání odvolání).

Usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odvolací řízení podle ustanovení § 211 a § 43 o.s.ř. (z důvodu neodstranění vad odvolání) zastaveno, tedy nelze chápat jako nesprávný postup soudu, jímž by mohla být účastníku odňata možnost jednat před soudem [§ 237 odst.1 písm.f) o.s.ř.].

Po zjištění, že dovolání směřuje proti usnesení odvolacího soudu do výroku, proti němuž je dovolání přípustné podle ustanovení § 238a odst.1 písm. f) o.s.ř., Nejvyšší soud České republiky přezkoumal napadené usnesení bez jednání (srov. § 243a odst.1, větu první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Podle ustanovení § 205 odst. 1 o.s.ř. v odvolání má být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4 o.s.ř.) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v čem je spatřována nesprávnost tohoto rozhodnutí nebo postupu soudu a čeho se odvolatel domáhá.

Podle ustanovení § 43 odst. 1 o.s.ř. , které platí i pro odvolací řízení (srov. § 211 o.s.ř.) předseda senátu vyzve účastníky, aby nesprávné nebo neúplné podání bylo opraveno nebo doplněno. Poučuje účastníky také, jak je třeba opravu nebo doplnění provést. Podle ustanovení § 43 odst. 2 o.s.ř. není-li

přes výzvu předsedy senátu podání opraveno nebo doplněno a v řízení nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud řízení zastaví. O těchto následcích musí být účastník poučen.

V posuzovaném případě z obsahu spisu vyplývá, že soud prvního stupně usnesením ze dne 9.5.2000 č.j. 30 C 96/94-141 vyzval žalobkyni, aby ve lhůtě osmi dnů od doručení usnesení doplnila a opravila své odvolání (podané pouze blanketní formou) ze dne 18.4.2000 tak, že uvede, v čem spatřuje nesprávnost napadeného rozhodnutí nebo postupu soudu, čeho se domáhá (tj. jak má odvolací soud rozhodnout), označí důkazy, jejichž provedení navrhuje, a poučil ji, že odvolací řízení bude zastaveno, nebude-li výzvě vyhověno. Poté, co žalobkyně v dané lhůtě podáním ze dne 18.5.2000 a „z opatrnosti“ i podáním ze dne 18.6.2000 odvolání doplnila, soud prvního stupně (na pokyn odvolacího soudu) ji usnesením ze dne 25.7.2000 č.j. 30 C 96/94-153 opětovně vyzval k doplnění a opravení odvolání ze dne 18.4.2000 „ve znění podání z 18.5.2000 a 18.6.2000“ v téže lhůtě a týmž způsobem jako v předešlé výzvě s poučením, že jinak bude odvolací řízení zastaveno; žalobkyně na výzvu reagovala podáním ze dne 7.8.2000.

Jelikož za tohoto stavu byly splněny formální předpoklady pro zastavení odvolacího řízení vyplývající z ustanovení § 211 a § 43 odst. 2 o.s.ř., zbývá posoudit, zda obsah podání - odvolání žalobkyně - (přes jeho několikeré doplnění) skutečně neumožňuje pokračovat v odvolacím řízení.

Vzhledem k odlišnému charakteru prvostupňového a odvolacího řízení je nepochybně rozdíl mezi požadovaným obsahem návrhu na zahájení řízení (žaloby) a požadovaným obsahem podaného odvolání. U návrhu na zahájení řízení (žaloby), v němž je nutné co nejurčitěji vymezit předmět řízení především pro hmotněprávní účinky podání návrhu (např. s ohledem na běh promlčecí lhůty, na posouzení, zda nejde o věc rozsouzenou, na to, že se zahájením řízení vytváří překážka věci zahájené, že se vytvářejí meze pro rozhodování soudu apod.), nelze bez přiměřeného pravdivého vylíčení rozhodujících skutečností a zejména bez dostatečně určitého žalobního návrhu pokračovat v řízení, protože soud sám nemůže bez součinnosti s navrhovatelem (žalobcem) návrh (žalobu) doplňovat a upřesňovat.

Naproti tomu pro řízení odvolací je již předmět řízení v podstatě vymezen z řízení před soudem prvního stupně i výrokem napadeného rozhodnutí a určitost údajů v odvolání má význam především pro otázku vymezení odkladného účinku odvolání (§ 206 odst. 2, 3 o.s.ř.) a tím i pro vymezení vázanosti odvolacího soudu rozsahem podaného odvolání (§ 212 odst. 1 o.s.ř.). Nevzbuzuje-li podané odvolání v tomto směru pochybnosti, nic nebrání odvolacímu soudu, aby věc projednal v mezích vyplývajících z ustanovení § 212 odst. 1 o.s.ř., aby přitom uvažoval i neuplatněné námitky a za podmínek uvedených v ustanovení § 212 odst. 2 o.s.ř. přihlížel i k nevytýkaným vadám řízení. Proto také zákon v ustanovení § 205 odst. 1 o.s.ř. neužívá u požadavku odvolacího návrhu na rozdíl od požadavku žalobního návrhu v ustanovení § 79 odst. 1 o.s.ř. slov „musí být patrné“, nýbrž jen slov „má být uvedeno“. Zastavení odvolacího řízení za podmínek uvedených v ustanoveních § 43 odst. 2 o.s.ř. přichází tedy v úvahu zejména v případech, v nichž je třeba objasnit, zda se některé části napadeného rozhodnutí týká odkladný účinek odvolání, ať již by šlo o část oddělitelného předmětu řízení (§ 206 odst. 2 o.s.ř.) či o otázku, zda není napaden jen některý z vedlejších výroků, takže by zůstal v právní moci výrok ve věci samé (§ 206 odst. 3 o.s.ř.) - srov. rozsudek bývalého Nejvyššího soudu ČSR ze dne 31. 3. 1979 sp. zn. 3 Cz 18/79, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 37, roč. 1980.

Pokud je ale z odvolání zřejmé, které rozhodnutí a v jakém rozsahu odvolatel napadá, nebude neuvedení údajů o tom, v čem odvolatel spatřuje nesprávnost rozhodnutí nebo postupu soudu prvního stupně, a čeho se domáhá, bránit dalšímu pokračování odvolacího řízení, neboť odvolací soud podle ustanovení § 212 odst. 1 o.s.ř. projedná věc v mezích, ve kterých se odvolatel domáhá přezkoumání rozhodnutí, aniž by přitom byl vázán důvody odvolání a odvolacími návrhy účastníků (§ 212 odst. 3 a 4 o.s.ř.) – srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.10.1998 sp. zn. 21 Cdo 60/1998, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 36, roč. 1999.

Z obsahu podání žalobkyně ze dne 18.5.2000, 18.6.2000 a 7.8.2000, učiněných na dvojí výzvu soudu prvního stupně, bez pochybností vyplývá, proti kterému rozhodnutí odvolání žalobkyně směřuje, a - jak ostatně uvádí sám odvolací soud - především i to, že jsou jím napadeny všechny výroky rozsudku soudu prvního stupně. Z uvedených podání je rovněž patrné, že dovolatelka spatřuje nesprávnost napadeného rozsudku ve výpočtu průměrného výdělku (soud „špatně vyhodnotil výši náhrady mzdy“) i vadách ve zjišťování skutkového stavu a jako nesprávný postup soudu shledává skutečnost, že soud rozhodoval o výši náhrady mzdy se zřetelem ke znaleckému posudku, ve kterém znalec „vycházel z právního hodnocení, které přísluší výhradně soudu“. Jestliže odvolání žalobkyně neobsahovalo řádný odvolací návrh (tj. návrh na změnu, potvrzení či zrušení napadeného rozhodnutí), nemohlo jít o nedostatek, který by bránil pokračování v odvolacím řízení, když ani v tomto směru nebylo pochybností o tom, že odvolatelce jde o to, aby její žalobě bylo zcela vyhověno (tj. o změnu zamítavého výroku rozsudku tak, že její žalobě bude i v této části vyhověno); požadavek, aby v odvolání bylo uvedeno, čeho se odvolatel domáhá (tzv. odvolací návrh), totiž nelze vykládat tak, že by odvolatel byl povinen učinit soudu návrh na znění výroku jeho rozsudku. Nedostatek výslovné formulace řádného odvolacího návrhu mohl být v průběhu odvolacího řízení odstraněn po poučení odvolatelky ve smyslu ustanovení § 5 o.s.ř. Protože za tohoto stavu nelze dovodit, že odvolání žalobkyně je věcně (meritorně) neprojednatelné, spočívá rozhodnutí odvolacího soudu o zastavení odvolacího řízení podle ustanovení § 211 a § 43 o.s.ř. (pro neodstranění vad odvolání) na nesprávném právním posouzení věci.

Vedle údajů, které jednoznačně směřovaly k odstranění vad odvolání, žalobkyně v podáních ze dne 18.5.2000, 18.6.2000 a 7.8.2000 uplatnila další nároky, které dosud nebyly předmětem řízení, a to náhradu mzdy za období od 1.12.1993 do 16.12.1993 a za období od 1.3.1996 do 10.12.1998, „náhradu výdajů vynaložených na služební cestu“ ve dnech 7.12. - 22.12.1993, „náhradu za třináctý a čtrnáctý plat“ a „dlužné příspěvky na ošacení za předmětnou dobu“ („vše včetně úroků z prodlení“). Změna návrhu na zahájení řízení je přípustná také za odvolacího řízení. Za tuto změnu je třeba rovněž považovat i rozšíření uplatněného již nároku v podaném odvolání na další období. Dokud odvolací soud nerozhodne o změně žaloby, nemůže jednat o žalobě původní (srov. rozsudek býv. Nejvyššího soudu ČSR ze dne 31.10.1975 sp. zn. 3 Cz 100/1975, uveřejněný ve Sborníku Nejvyššího soudu o občanském soudním řízení a o řízení před státním notářstvím IV, SEVT Praha 1986, str.765). Proto odvolací soud, než přistoupí k vlastnímu projednání odvolání, neopomene rozhodnout o tom, zda změnu žaloby v odvolání uvedeném rozsahu připustí či nikoliv (§ 211, § 95 o.s.ř.).

Protože usnesení odvolacího soudu v dovolání napadeném výroku o zastavení odvolacího řízení není správné, dovolací soud je v tomto výroku i v akcesorickém výroku o nákladech odvolacího řízení zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, § 243b odst. 2, věta první, o.s.ř.).

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)